

בארה של תורה

מאת הרב ראובן גולן מח"ס רינונה של תורה ♦ יו"ל ע"י כולל שערים המצויינים שע"י מוסדות דרכי תורה רחובות

גליון מס' 24 תמוז תשע"ג

הוקדש לעילוי נשמת בליפה מיקים בן פרשה כלילה ז"ל ע"י בניו ר' בני ורפאל רחמים הי"ו

פרשת פנחס

ג. וה'סוכת דוד' (פנחס אות סה'), ביאר את הטעם שנתייחד שם י-ה להשראת השכינה בבנין הבית בישראל. בהקדם דברי הגמ' במסכת מנחות (כט, ב) "כי ביה ה' צור עולמים, אלו שני עולמות שברא הקב"ה, אחד בה"א ואחר ביו"ד", ונתבאר שם, שהעולם הזה נברא בה"א, והעולם הבא נברא ביו"ד. ואותיות אלו ניתנו בשמותיהם של האיש והאשה, י' באיש וה' באשה, כיון שתכלית בנין הבית היא לעבוד את השי"ת בעולם הזה הגשמי, ולזכות בעבור כך לחיי העולם הבא. ויסוד ושורש הצלחת מעשיהם טמון בכך שיושתת בנין ביתם על יסודות של קדושה וטהרה ושל שלום ורעות. ובקיומם של היסודות הללו יזכו להשראת השכינה ביניהם. הוי אומר, שבכח הקדושה והשלום יתחברו יחד אות י' שבאיש ואות ה' שבאשה, בבחינת שם י-ה.

וזהו שאמרו (סוטה יז, א) "דרש ר' עקיבא, איש ואשה זכו שכינה ביניהם". ופירש רש"י, "זכו ללכת בדרך ישרה, שכינה ביניהם, שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהם, יו"ד באיש וה"י באשה". והיינו שכאשר אוחזים האיש והאשה בדרכי התורה, בקדושה ובטהרה, בצניעות וביראת שמים, זוכים שתשרה השכינה ביניהם. ומשום כך נתייחד שם י-ה כעדות לישראל, שהיו גדורים מחטא העריות במצרים והינם נקיים מכל עוון וחטא, כאבותיהם הקד'. שהרי שם זה שייך רק באיש ואשה שהשכינה שורה ביניהם, בזכות צדקתם וצניעותם.

ודבר נפלא פירש הבן יהודע (שם), שבתוך ה"י שהיא האות האמצעית שבאיש, ישנן אותיות י' ו' ד', שהם בגימטריא עשרים. ובאות האמצעית שבאשה שהיא ש', יש ש' י' נ', שהם בגימטריא ש"ס. וסך הכל עולה כמנין ש"פ, ועם האותיות עולה שפ"ו [386]. וזה כמנין שכינה עם הכולל [386]. ולכן נאמר "שכינה ביניהם", דהיינו באותיות האמצעיות שהן בין האותיות האחרות.

ד. ונראה להמשיך הקו הלאה, ולייסד לאור הדברים הנ"ל היבט פנימי נוסף בעומקה של סוגית הזיווג והנישואין בישראל. וזאת בהקדם דברי הגמ' במסכת סוטה (א, ב) שבזיווג ראשון, יוצאת בת קול ארבעים יום קודם יצירת הולד, ואומרת בת פלוני לפלוני. אך בזיווג שני, אין מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו.

וכתב הבאר שבע (שם) "דעת חכמי האמת, כי קודם יצירת הולד, יכריזו את הזיווג המתייחס אל נפשו, והוא הזיווג הראשון. אך אחרי בואו לעולם, בהגיע עת נישואיו, ידינוהו כפי מעשיו, ואם

בשמות משפחות השבטים שנימנו בפרשתנו טמונה עדות וראיה למעלתם העליונה של ישראל, וכדברי רש"י (במדבר כו, ה, ע"פ המדרש) "לפי שהיו האומות מבזין אותם, מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים, קל וחומר בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב) שבטי י-ה עדות לישראל, השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך ככולם כתיב החנכי הפלואי".

[ואחד מגדולי הת"ח שבדורנו טען שנס זה גדול אף יותר מנס קריעת ים סוף, כי לפי דרך הטבע לא יתכן שבמשך מאתים ועשר שנים לא יאונה רע לאף אחת מבנות ישראל על ידי המצרים שהיו שטופים בזימה והיו שולטים בישראל, וכפי שבאמת טענו אומות העולם. ואין זאת אלא מחסדי ה' ששמר על אותן צדקניות מכל רע].

ויש להבין ולהשכיל מדוע נתייחד דוקא שם י-ה להעיד על ישראל, יותר משאר שמותיו של הקב"ה.

ב. ויש לבאר בזה לאור דברי המהר"ל (נגרם במדבר כו, ה), "שם י-ה נתן הקב"ה באיש ואשה, יו"ד באיש וה"א באשה. ולפיכך זה השם מעיד עליהם שהם בני אבותיהם. כלומר, אותו השם שהוא בזיווג איש ואשה, מעיד על הבנים שהם בני אבותיהם. שמי שהוא אצל הענין, הוא יכול להעיד, וזה השם הוא אצל הזיווג מעיד עליהם".

וכן כתב הכלי יקר (במדבר כו, ב) "וחתם עליהם שם י-ה, כי שם זה הוא מתווך בין האיש לאשה, להורות שכולם נולדו מאיש ואשה אשר שם י-ה ביניהם".

ותורף דבריהם הוא, שהיות והאומות ערערו על ייחוסן של ישראל, העיד עליהם הקב"ה בשם י-ה, שנתייחד להשראת השכינה בבנין הבית. והטלת שם י-ה בשמם של האבות, עדות היא על כשרות הבנים, וייחוסם הקדוש וטהור.

יסוד ושורש הענין נתבאר ב'בית אלקים' למביט (שער היסודות פרק מוח) וז"ל "ובזכות יורדי מצרים שהיו צדיקים, נתקיימו בני ישראל כל השנים שהיו במצרים, שלא שינו שמותם, וכן שאר הזכויות שהיו ביניהם. ולכן ניתן שם י-ה בשמותם פנים ואחור, כי זכות שלפניהם עמד לזרעם אחריהם. ואמר, חנוך משפחת החנוכי, כלומר בסיבת צדקת חנוך היה בזרעו שם י-ה". הוי אומר, שצדקת האבות משפיעה השראת השכינה לבניהם, ושם י-ה שבאבות נמשך אף לזרעם אחריהם.

כדי לתקנם, ונשמרים הם בנקל, אבל הגפנים טעונים יציאה מרובה, לומר ולתקן אותם שלא יתקלקלו. אך מי שטורח ועמל לשומרם כראוי, יהא לו ריוח גדול מהן. ונמצא שהגפנים נתייחדו מכל האילנות, בכך שצריך לעמול ולטרוח הרבה בשמירתן. ולכן נמשל התלמיד חכם ל"ענבי הגפן", שהרי לא כל אחד זוכה להיות במדרגת תלמיד חכם, ודבר זה בא רק לאחר עמל ויגיעה בתורה הקד'. וגם בתו של תלמיד חכם הינה בבחינת "ענבי הגפן", שהרי אין חינוכה בא כלאחר יד, אלא בדקדוק לצניעות ויראת שמים, כראוי לבנות ישראל.

אך עם הארץ שלא עמל ועסק בתורה, ואף לא טרח לחנך את בתו בדרך הצניעות והקדושה, נמשל לסנה שהוא ההיפך הגמור מענבי הגפן, שהרי גדל פרא במדבר, ויד אדם לא נגעה בו. וכשם שהענבים מסמלים עמל ויגיעה, כך מסמל הסנה את שלילת העמל והיגיעה. ועם הארץ כסנה הוא, שאיננו דבק ועמל בעבודת השי"ת, וכן בתו נתגדלה כסנה, שלא כראוי לבת ישראל.

ז. ומעתה יתבאר היטב אמרם, "לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם". שהרי מן האור הנגלה במאמר זה למדנו, שה'סגולה' שבעבורה יזכה האדם לזיווג האמיתי ולהשראת השכינה בביתו, היא רק על ידי עמל התורה וקיום המצוות. ובית של תלמיד חכם, המיוסד על אדני התורה והיראה, הוא אשר יזכו הדרים בו להיות בבחינת "איש ואשה זכו שכינה ביניהן". ועל ידי השכינה השורה בבית זה, יזכו לדורות ישרים ומבורכים, זרע ברכ' ה'. ולשם כך ודאי שצריך האדם למכור כל מה שיש לו.

ובספר יוגד יעקב, פירש בדרך דרוש את הפסוק שנאמר בפרשתנו (במדבר כו ה) "לכרמי משפחת הכרמי". שתלמיד חכם שנמשל לענבי הגפן, והינו בבחינת כרם, ראוי לו שישתדך עם "משפחת הכרמי", דהיינו עם בת ממשפחת תלמיד חכם, שהרי "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל".

זכה יטלנה, ואם לאו יעבירוה ממנו, ותינתן לאחר הטוב ממנו, וזהו שאמרו זיווג שני לפי מעשיו".

וכעין זה כתב הקרן אורה (שם) כי יש זיווג לפי מעשיו ובחירתו, ואם בחירתו טובה להתרפק באהבת התורה, נותנין לו אשה טובה, להיות לו לעזר. ואם בחירתו אינה טובה, ומתבטל הוא מן התורה ואינו אוחז בעסק המצוות, מומינין לו אשה לפי מעשיו הפחותים. ונמצא, שזכיית האדם בזיווגו האמיתי והנכון, תלויה במידת עמלו בתורה ובצדקת מעשיו, ואם מקלקל הוא את מעשיו, יקבל זיווג שני, שלא כנקבע בעת יצירתו.

ה. והנה כתב התורת חיים (סנהדרין כב, א) "שם של י-ה המשותף בין איש לאשה אינו אלא בזיווג ראשון, שנעשה בגזירת השי"ת. שהבורא ית' משתף שמו ביניהן לקרותן איש ואשה, כיון שהיא בת זוגו ומחוברת אליו מיצירה הראשונה, ולכך העיד ה' בינו לבניה. אבל זיווג שני שלא היה על פי בת קול אלא לפי מעשיו, אינו זיווג גמור בשיתוף השי"ת".

ונמצא, שאיש ואשה שדרך התורה והמצוות היא נר לרגלם, זוכים לזיווג האמיתי, שבו משתף הקב"ה את שמו, בבחינת "איש ואשה זכו שכינה ביניהם". ובעבור צדקת מעשיהם ומסירות נפשם בעמל התורה, זוכים הם להשראת השכינה.

ו. ולאור הדברים הנ"ל זכינו להאיר באור חדש את דברי חז"ל (פסחים מט, א) "לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם". משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. ולא ישא בת עם הארץ, משל לענבי הגפן בענבי הסנה דבר כעור ואינו מתקבל". ולכאורה מדוע נישואי בת תלמיד חכם ונישואי תלמיד חכם הם בבחינת "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל", ומדוע ימכור אדם כל מה שיש לו כדי שיוזכה הוא, או שתזכה בתו, לנישואין אלו.

ברם, כבר ביארנו בזה בספרנו רינונה של תורה (עמ' ה) על פי דברי התוס' בכתובות (עט, א ד"ה אילני), שחילקו בין עצי הדקל ושאר אילנות לבין עצי הגפן. שדקלים ושאר אילנות אין צריך להוציא ממון

מדוע האימרה "אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים" היא הקללה הנוראה ביותר מכל קללות עקבתא דמשיחא, לדברי ר' אלחנן וסרמן בשם ה'נפש החיים' ? ומדוע רצה ה'חפץ חיים' לצאת עם תלמידיו להילחם נגד הצבא הרוסי ? וכיצד כל זה קשור לגזירות השמד בדורנו ?

האזינו לשיחת חזיון מיוחדת על פרשת פנחס מאת הרב ראובן גולן שליט"א ראש כולל "שערים המצויינים",
ב'קול הלשון' בטל' 03-6171001 [להאזנה יש להקיש 1-1-2-48-1-2-4-5]

חדש! ניתן לקבל את השיחה המוקלטת [וכן את העלון] ישירות לדוא"ל בכל שבוע, להצטרפות שלחו הודעה ל- rg5740@gmail.com

כמו כן ניתן להשיג את כל השיחות על הפרשיות והמועדים ונושאים שונים באתר 'קול הלשון', וכן בעמדות ההטענה של קול הלשון בכל רחבי הארץ. שמעו ותחי נפשכם !

עלון זה מופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות את הרבים ולהקדיש את העלון לע"ג הנפטרים, או להבדיל להעללה ולרפואה ולכל ענין, נא פנה להנהלת המוסדות בטל' 08-9452903

פרץ בו מסעודה ז"ל למשפ' עטיה הי"ו • פנינה בת שרה ע"ה למשפ' כהן הי"ו • רבקה בת סביחה ע"ה למשפ' מצליח הי"ו

שמעון בן עישה ז"ל בן ישי
רחמים בן מסעודה ז"ל בן חמו

שארל בן דונה ז"ל מיארה
אדל בת רחל ע"ה חמאוי

בנימין בן אברהם ז"ל מזרחי
יורם רם שמואל ז"ל בן אסתר